

Sygnatura akt XII C 547/16

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

P., dnia 25 maja 2016 r.

Sąd Okręgowy w Poznaniu XII Wydział Cywilny w następującym składzie:

Przewodniczący:SSO Zofia Lehmann

Protokolant:Starszy sekretarz sądowy E. W.

po rozpoznaniu w dniu 27 kwietnia 2016 r. w Poznaniu sprawy z powództwa

A. K., zam. ul. (...), (...)-(...) B.

przeciwko Hotelowi (...) sp. z o.o z siedzibą w P., ul. (...), (...)-(...) P.

- roszczenia z umowy pożyczki

I. Zasądza od pozwanego na rzecz powoda kwotę 844.912,59,-zł z ustawowymi odsetkami liczonymi od 18 grudnia 2015 roku do dnia zapłaty.

II. Kosztami niniejszego postępowania obciąża pozwanego i w związku z tym:

a. Zasądza od niego na rzecz powoda kwotę 42.246,-zł z tytułu zwrotu uiszczonej przez niego opłaty sądowej oraz kwotę 7.217,-zł z tytułu zwrotu poniesionego przez niego kosztu jego procesowego zastępstwa.

SSO Zofia Lehmann

Sygn. akt XII C 547/16

UZASADNIENIE

W pozwie z dnia 14 grudnia 2015 r., skierowanym przeciwko pozwanemu **Hotel (...) Spółce z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w P.**, powód **A. K.** wniósł o orzeczenie nakazem zapłaty w postępowaniu upominawczym, że pozwany winien zapłacić powodowi kwotę **844.912,59 zł** wraz z odsetkami ustawowymi liczonymi od dnia wniesienia pozwu do dnia zapłaty oraz z kosztami procesu, w tym kosztami zastępstwa procesowego według norm przepisanych w terminie 14 dni od dnia doręczenia nakazu zapłaty albo wnieść w tym terminie sprzeciw od nakazu zapłaty.

W sytuacji wniesienia przez pozwanego sprzeciwu, powód wniósł o zasądzenie od pozwanego na swoją rzecz kwoty **844.912,59 zł** wraz z odsetkami ustawowymi liczonymi od dnia wniesienia pozwu do dnia zapłaty, jak również o zasądzenie na swoją rzecz kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Jak wskazał powód, w dniu 25 marca 2015 r. strony zawarły umowę pożyczki na kwotę 1.000.000 zł. W tym też dniu powód dokonał wpłaty tej kwoty na konto pozwanego. Na zabezpieczenie zwrotu pożyczonej kwoty wspólnicy pozwanego ustanowili hipotekę umowną na stanowiącej ich własność nieruchomości. Powód podniósł, że zgodnie z § 3 ust. 1 umowy pozwany zobowiązał się do zwrotu pożyczki w terminie do dnia 30 czerwca 2015 r. W dniu 3 sierpnia 2015 r. pozwany uiścił powodowi kwotę 200.000 zł. Następnie, pismami z dnia 22 września 2015 r. i z dnia 9 października 2015 r. powód wezwał pozwanego do zwrotu reszty pożyczonej kwoty. Strony ustaliły oprocentowanie przedmiotu umowy na poziomie 3% w stosunku rocznym. Na dochodzoną pozewem kwotę składa się należność główna w kwocie 800.000 zł i odsetki umowne wynoszące 14.139,99 zł oraz odsetki ustawowe wynoszące za okres od dnia 1

lipca 2015 r. do dnia 3 sierpnia 2015 r. od kwoty 1.000.000 zł – 7.452,05 zł i za okres od dnia 4 sierpnia 2015 r. do dnia 14 grudnia 2015 r. od kwoty 800.000 zł 23.320,55 zł (k. 1-2 akt).

Nakazem zapłaty wydanym w postępowaniu upominawczym w dniu 22 grudnia 2015 r. przez referendarza sądowego w Sądzie Okręgowym w Poznaniu nakazano pozwanemu, aby zapłacił stronie powodowej kwotę **844.912,59 zł** wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 15 grudnia 2015 r. do dnia zapłaty oraz kwotę 17.778,50 zł tytułem kosztów postępowania, w tym kwotę 7.200 zł tytułem kosztów zastępstwa procesowego powoda w terminie dwóch tygodni od dnia doręczenia nakazu albo wniósł w tymże terminie sprzeciw, sygn. akt (...) (k. 23-24 akt).

W piśmie procesowym z dnia 4 lutego 2016 r. zawierającym sprzeciw od wskazanego wyżej nakazu zapłaty pozwany zaskarżył nakaz zapłaty w całości, wniósł o oddalenie powództwa i o zasądzenie na jego rzecz kosztów procesu według norm przepisanych.

Pozwany podniósł, że powództwo nie zasługuje na uwzględnienie, gdyż w § 4 umowy pożyczki strony zastrzegły karę umowną w wysokości 0,3% kwoty pożyczki za każdy dzień zwłoki. Tymczasem karę umowną można zastrzec jedynie na wypadek niespełnienia świadczenia pieniężnego i w tym zakresie przepisy k.c. o karze umownej mają charakter bezwzględnie obowiązujący. W wypadku opóźnienia w zapłacie wierzyciel może żądać odsetek za nieterminowe wykonanie zobowiązania, nie może jednak żądać zapłaty kary umownej. Zatem zastrzeżenie obowiązku zapłaty kary umownej na wypadek niewykonania zobowiązania pieniężnego jest nieważne. Skoro w umowie pożyczki zostały zawarte postanowienia nieważne w świetle przepisów k.c. to całą umowę pożyczki uznać trzeba za nieważną. Zdaniem pozwanego, powód niewłaściwie obliczył również odsetki. Skoro pozwany zwrócił kwotę 200.000 zł w dniu 3 sierpnia 2015 r. to odsetki od kwoty 1.000.000 zł winny być liczone do dnia 2 sierpnia 2015 r., a nie do dnia 3 sierpnia 2015 r. Powód domagając się zapłaty odsetek umownych w kwocie 14.139,99 zł pominął okoliczność, że na pozwanym ciążyłby obowiązek pobrania i odprowadzenia podatku od przychodów z odsetek. Pozwany pełni rolę płatnika w świetle art. 41 ustawy o podatku dochodowym od osób fizycznych. Pieniądze zostały pożyczone osobie prawnej, która ma obowiązek pobrać ten podatek od kwoty wypłacanych odsetek i odprowadzić do właściwego urzędu skarbowego, kwota dochodzonych odsetek winna ulec obniżeniu o stawkę podatku wynoszącą 19% (k. 31-32 akt).

W toku postępowania strony konsekwentnie podtrzymały tak sformułowane stanowiska w sprawie.

Sąd Okręgowy ustalił, co następuje:

Pozwany Hotel (...) Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w P. prowadzi działalność gospodarczą w branży hotelarskiej na podstawie wpisu do rejestru przedsiębiorców prowadzonego przez Sąd Rejonowy Poznań – Nowe Miasto i Wilda w Poznaniu (...) pod numerem (...).

Dowód : odpis aktualny z rejestru przedsiębiorców pozwanego na k. 15-19, 38-46 akt

Powód A. K. zawarł z pozwanym w dniu 25 marca 2015 r. umowę pożyczki, na podstawie której udzielił pozwanemu pożyczki w kwocie 1.000.000 zł (§ 1 umowy).

Zgodnie z § 2 umowy pożyczkodawca zobowiązał się przekazać wskazaną sumę pieniężną przelewem na wskazane przez pożyczkobiorcę konto bankowe do dnia 26 marca 2015 r., a pożyczkobiorca kwotę tę przyjął i zobowiązał się do jej zwrotu w terminie wskazanym w umowie. W myśl § 3 ust. 1 umowy pożyczkobiorca zobowiązał się do jednorazowego zwrotu pełnej kwoty pożyczki na konto pożyczkodawcy w terminie do dnia 30 czerwca 2015 r. Zgodnie z § 3 ust. 2 umowy wraz ze spłatą pożyczonej kwoty pożyczkobiorca zobowiązał się do zapłacenia odsetek umownych w wysokości 3% w stosunku rocznym za okres od dnia podpisania umowy do dnia zwrotu pożyczki – dnia 30 czerwca 2015 r.

Strony postanowiły również o zabezpieczeniu zwrotu pożyczki poprzez ustanowienie hipoteki na nieruchomości położonej w L. przy ul. (...), dla której prowadzona jest księga wieczysta o nr (...) w wysokości 150% wielkości udzielonej pożyczki (§ 5 umowy). Strony umówiły się również, że wszelkie koszty i wydatki związane z zawarciem umowy obciążają pożyczkobiorcę (§ 6 umowy z dnia 25 marca 2015 r.).

Zawarcie umowy towarzyszyło złożenie przez właścicieli wskazanej wyżej nieruchomości gruntowej – współników pozwanej spółki (...) oświadczenia o ustanowieniu hipoteki na tej nieruchomości stanowiącej zabezpieczenie zwrotu przedmiotu umowy.

Dowód : umowa pożyczki z dnia 25 marca 2015 r. (k. 3-4 akt), wypis aktu notarialnego z dnia 25 marca 2015 r. zawierający oświadczenie o ustanowieniu hipoteki na k. 6-9 akt

Przelewem wykonanym w dniu 25 marca 2015 r. powód przekazał pozwanemu kwotę 1.000.000 zł.

Dowód : potwierdzenie przelewu na k. 5 akt

Pomimo upływu terminu zwrotu pożyczki pozwany nie zwrócił pożyczonej mu kwoty wraz z odsetkami umownymi. W dniu 3 sierpnia 2015 r. pozwany przelewał na konto powoda kwotę 200.000 zł tytułem „umowy (...).03.15”.

Dowód : potwierdzenie przelewu na k. 10 akt

Pismami z dnia 22 września 2015 r. i z dnia 9 października 2015 r. powód wezwał pozwanego do zwrotu pozostałej kwoty 800.000 zł wraz z odsetkami umownymi za okres od dnia podpisania umowy pożyczki do dnia 30 czerwca 2015 r.

Wezwania te okazały się jednak nieskuteczne.

Dowód : przedsądowa korespondencja stron na k. 11-12 akt

W rozpatrywanej sprawie Sąd bazował wyłącznie na dowodzie z dokumentów, albowiem nie było między stronami sporu co do faktów. Zbędne było zatem prowadzenie dalszego postępowania dowodowego. Zawarte w aktach sprawy dokumenty urzędowe, tj. m.in. odpis aktualny z rejestru przedsiębiorców pozwanego, uznano za wiarygodne. Odpowiadały one dyspozycji art. 244 § 1 k.p.c., zgodnie z treścią którego dokumenty urzędowe, sporządzone w przepisanej formie przez powołane do tego organy władzy publicznej i inne organy państwowe w zakresie ich działania, stanowią dowód tego, co zostało w nich urzędowo zaświadczone. W postępowaniu cywilnym dokument prywatny stanowi dowód tego, że osoba, która go podpisała, złożyła oświadczenie zawarte w dokumencie - art. 245 k.p.c. Dokumenty prywatne, a taki charakter miała chociażby umowa pożyczki, na gruncie której pozwany zgłosił wątpliwości interpretacyjne, zostały również ocenione jako wiarygodne.

Autentyczność dokumentów prywatnych i urzędowych oraz prawdziwość treści dokumentów urzędowych nie była kwestionowana przez żadną ze stron w oparciu o treść art. 232 k.p.c. w zw. z art. 252 k.p.c. i art. 253 k.p.c. Także Sąd nie znalazł podstaw do tego, aby uczynić to z urzędu. Tym samym okazały się przydatne w sprawie, stając się podstawą powyższych ustaleń faktycznych.

Żadna ze stron nie kwestionowała ponadto treści kserokopii dokumentów znajdujących się w aktach sprawy, a to zezwoliło na potraktowanie tych kopii jako dowodów pośrednich istnienia dokumentów o treści im odpowiadającej tym bardziej, że kopie te stosownie do obowiązujących przepisów zostały potwierdzone za zgodność z oryginałem przez pełnomocnika strony powodowej.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Powództwo zasługiwało na uwzględnienie.

Elementy przedmiotowo istotne umowy pożyczki wyznacza przepis art. 720 § 1 k.c. Wszystkie te elementy niewątpliwie posiadała umowa zawarta przez strony w dacie 25 marca 2015 r. Stosownie to treści tego przepisu, przez umowę pożyczki dający pożyczkę zobowiązuje się przenieść na własność biorącego określoną ilość pieniędzy albo rzeczy oznaczonych tylko co do gatunku, a biorący zobowiązuje się zwrócić tę samą ilość pieniędzy albo tę samą ilość rzeczy

tego samego gatunku i tej samej jakości. Dochowany został przez strony także wymóg z art. 720 § 2 k.c.; przy wskazanej wartości została ona stwierdzona pismem.

Pożyczka jest umową, na podstawie której dający pożyczkę zobowiązuje się przenieść na własność biorącego przedmiot pożyczki, a biorący zobowiązuje się zwrócić przedmiot pożyczki w pieniądzu o tej samej wielkości lub w rzeczach tego samego gatunku i takiej samej jakości. Pożyczka jest umową, gdzie podobnie jak przy umowie sprzedaży dochodzi do zmian w obrębie prawa własności przedmiotu umowy. Z ekonomicznego punktu widzenia pożyczka zbliża się do użyczenia. Skutkiem umowy użyczenia jest prawo biorącego do korzystania w ustalonym okresie z cudzej rzeczy. Przy użyczeniu jednak rzecz oddana do używania nie przechodzi na własność biorącego, a po jej upływie biorącego obciąża obowiązek zwrotu jej przedmiotu. Stronami umowy pożyczki są dający pożyczkę, zwany pożyczkodawcą, oraz biorący pożyczkę, zwany pożyczkobiorcą. Skoro przepisy ustawy nie wprowadzają ograniczeń co do katalogu podmiotów, które mogą być stronami umowy pożyczki, stwarza to możliwość bycia podmiotem tego stosunku dla każdego podmiotu prawa cywilnego. Ograniczenia mogą wprowadzać jedynie przepisy szczególne.

Jak słusznie podnosiła pozwana spółka, karę umowną zastrzeżoną w § 4 umowy z dnia 25 marca 2015 r., przewidzianą przez przepis art. 483 k.c., można zastrzec w kontrakcie na wypadek niewykonania lub nienależytego wykonania zobowiązania niepieniężnego. Tymczasem co oczywiste umowa pożyczki opiewa na zobowiązanie pieniężne, a co za tym idzie postawić należy tezę o nieważności tego postanowienia w świetle art. 58 k.c. w zw. z art. 387 § 1 k.c. Nieważność zastrzeżenia w umowie pożyczki kary umownej w § 4 sprawia, że w tym zakresie umowa dotknięta jest nieskuteczna, niemniej sankcja nieważności w tym przypadku nie rozciąga się na pozostałe zapisy umowy. Czynność prawna sprzeczna z ustawą albo mająca na celu obejście ustawy jest nieważna, chyba że właściwy przepis przewiduje inny skutek, w szczególności ten, iż na miejsce nieważnych postanowień czynności prawnej wchodzi odpowiednie przepisy ustawy. W rozpatrywanej sprawie nie jest konieczne rozważanie, czy i jakie - na miejsce nieważnych postanowień - wchodzi odpowiednie przepisy ustawy. Istota sporu leży bowiem w innym miejscu, a jest nią zwrot części przedmiotu pożyczki. Powód nie dochodzi bowiem zapłaty kary umownej z § 4 umowy z dnia 25 marca 2015 r., lecz zwrotu pozostałej części pożyczonej kwoty zwiększonej o odsetki umowne zgodnie z zapisem § 3 ust. 2 umowy z dnia 25 marca 2015 r.

Jest w sprawie niesporne, że powód wręczył pozwanemu kwotę 1.000.000 zł tytułem pożyczki, a faktycznie uczynił to przelewem na rachunek bankowy pozwanego. Jest też niesporne, że zwrot kwoty 1.000.000 zł plus odsetki umowne w rozmiarze 3% w stosunku rocznym miał nastąpić do dnia 30 czerwca 2015 r. Termin ten jednak upłynął nieskutecznie, a dopiero w dniu 3 sierpnia 2015 r. pozwany zwrócił powodowi kwotę 200.000 zł (powyższe okoliczności również są niesporne).

Pozwany mógłby uwolnić się od odpowiedzialności w niniejszej sprawie, gdyby wykazał, że przedmiotową kwotę powodowi zwrócił. Brak jednak w aktach sprawy dowodu na to, że pozwany zwrócił powodowi całą kwotę wraz z odsetkami umownymi z § 3 ust. 2 umowy. Co za tym idzie, powodowi należy się od pozwanego kwota 800.000 zł tytułem zwrotu pozostałej pożyczonej mu kwoty.

Jednocześnie powód wykazał zgodnie z art. 6 k.c., że należą się mu odsetki umowne w kwocie 14.139,99 zł za okres od dnia podpisania umowy do dnia 3 sierpnia 2015 r. zgodnie z § 3 ust. 2 umowy, a następnie od dnia 1 lipca 2015 r. (od tego dnia świadczenie pozwanego było wymagalne) do dnia zapłaty odsetki ustawowe w wysokości określonej art. 481 k.c. (strony nie wprowadziły odsetek maksymalnych), przy czym od dnia 1 lipca 2015 r. do dnia 3 sierpnia 2015 r. liczone były od kwoty 1.000.000 zł, gdyż w dniu 3 sierpnia 2015 r. pozwany częściowo zwrócił pożyczoną kwotę. Od dnia 3 sierpnia 2015 r. do dnia 14 grudnia 2015 r. liczone były natomiast od kwoty 800.000 zł.

Wymaga wskazania, że nie ma w tej sprawie zastosowania art. 41 ustawy o podatku dochodowym od osób fizycznych, gdyż jakiegokolwiek obowiązki podatkowe nie mają wpływu na wysokość roszczenia powoda w postępowaniu cywilnym, które winno obejmować całą kwotę pożyczoną plus odsetki (umowne lub/i ustawowe). Poza tym zgodnie z § 6 umowy strony postanowiły, że wszelkie koszty i wydatki związane z zawarciem umowy obciążają pożyczkobiorcę.

Mając powyższe okoliczności na uwadze, zasądono od pozwanego na rzecz powoda kwotę 844.912,59 zł wraz z odsetkami ustawowym liczonymi od dnia 18 grudnia 2015 r. do dnia zapłaty (punkt **I** sentencji wyroku).

O odsetkach ustawowych Sąd orzekł zgodnie z art. 481 § 1 k.c. jako o odsetkach za opóźnienie.

O kosztach tego procesu orzeczono w punkcie **II** sentencji wyroku na podstawie art. 98 § 1 i § 3 k.p.c. z uwagi na to, że powód wygrał sprawę w całości.

Wysokość opłaty sądowej od pozwu w niniejszej sprawie wyznaczał art. 13 ust. 1 ustawy z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (t.jedn. z Dz.U. 2014 r., poz. 1025 ze zm.) na kwotę 42.246 zł; powód opłatę tę w całości uiszczył.

Wysokość wynagrodzenia pełnomocników powoda ustalono zgodnie z treścią § 6 punkt 7 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (t.jedn. Dz.U. z 2013 r., poz. 490) na kwotę 7.217 zł czyli z uwzględnieniem opłaty skarbowej od pełnomocnictwa, którą traktować należy jako koszt niezbędny i celowy do dochodzenia roszczeń.

Zatem powodowi należy się od pozwanego kwota 42.246 zł z tytułu zwrotu uiszczonych przez niego opłat sądowych od pozwu i kwota 7.217 zł z tytułu zwrotu poniesionego przez niego kosztu jego procesowego zastępstwa.

/-/ SSO Zofia Lehmann